

Διονύσιος Ίκκος

Ο Διονύσιος Ίκκος Γεννήθηκε στο Συρράκο Ιωαννίνων το 1921 και κατετάγη κατόπιν εισαγωγικών εξετάσεων, το 1937, στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είχε ολοκληρώσει τις εγκύκλιες σπουδές του στη γνωστή Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων, αλλά τις βασικές γνωσιακές του δεξιότητες τις απέκτησε μέσα στην πολυπληθή οικογένεια του δασκάλου πατέρα του, Γεωργίου Ίκκου. Αυτός ο ελληνοδιδάσκαλος πατέρας ανήκε στη γενιά εκείνων που γεννημένοι την περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας στην Ήπειρο, διαμόρφωσαν τη γλώσσα και την ταυτότητα των Ελλήνων μέσα στο τουρκαλβανικό περιβάλλον. Είναι περιττό να τονιστεί ότι ο νεαρός, ήδη αριστούχος, Διονύσης Ίκκος, προερχόταν από φτωχή περιοχή της Ελλάδας και από ακόμα φτωχότερο πολύτεκνο οικογενειακό περιβάλλον. Έτσι, με το τέλος του δεύτερου έτους της φοίτησής στην Ιατρική Σχολή, παρουσιάστηκε στο διαγωνισμό πρόσληψης της Σχολής Αξιωματικών Στρατιωτικών Υπηρεσιών – Τμήμα Υγειονομικού, που τότε ήταν Στρατιωτική Ιατρική Σχολή, για να μπορέσει να περατώσει τις σπουδές του. Μέσα απ' αυτή την κρατική υποστήριξη ο Διονύσης Ίκκος, όπως άλλωστε και πολλοί φτωχής καταγωγής και υψηλής ευφυΐας νεοέλληνες μπόρεσαν να σπουδάσουν. Η συγκυρία του Ελληνο-Ιταλικού πολέμου του 1940 τον έφερε σε παράλληλη κλινική υποχρέωση στο Τμήμα Λοιμωδών Νόσων του Κέντρου Ερευνών και Επιδημιολογίας του Στρατού. Υπηρέτησε καθ' όλη τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής στο 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο, παρακολουθώντας συγχρόνως τα μαθήματα της Ιατρικής Σχολής, παίρνοντας το πτυχίο του τον Ιούνιο του 1944 με βαθμό άριστα.

Για μια περίοδο, η οποία θα φτάσει μέχρι το 1952, μετά από την απελευθέρωση θα εργαστεί στην Α΄ Παθολογική Κλινική στο Λαϊκό Νοσοκομείο, υπό τους καθηγητές Σ. Λιβιεράτο και Ε. Δανόπουλο. Θα πρέπει να τονιστεί ότι την περίοδο εκείνη οι θέσεις

εσωτερικών και εξωτερικών βοηθών στα νοσοκομεία αμοίβονταν ελάχιστα, η δε ροή της εκπαίδευσης κάποιου εύκολα ανεκόπτετο από στρατιωτικές υποχρεώσεις σχετικές με την περίοδο του Εμφυλίου Πολέμου. Έτσι, ο Διονύσης Ίκκος επανήλθε στο στράτευμα για ένα χρόνο, από τον Απρίλιο του 1949, και όταν τέλος επανήλθε ως έκτακτος επιμελητής στην ίδια κλινική του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου, μπόρεσε και περάτωσε την ειδικότητα του παθολόγου (1951) και ολοκλήρωσε το 1952 τη διδακτορική του διατριβή που έγινε αποδεκτή με βαθμό άριστα.

Μετά από αυτή την ολοκλήρωση, ο Διονύσης Ίκκος μπόρεσε να συνδυάσει το όραμα για την επιστήμη και τη ζωή με τη νεαρά συνάδελφό του, Δανάη Παπαδημητρίου, το 1952, με την οποία μετά το γάμο τους μετανάστευσαν ως οικονομικοί, επιστημονικοί μετανάστες στη Σουηδία. Η Δανάη Παπαδημητρίου Ίκκου εκπαιδεύτηκε στην Παιδιατρική Καρδιολογία και έγινε η πρώτη ειδικός που εισήγαγε αυτή τη νέα ειδικότητα στην Ελλάδα, όταν το ζεύγος γύρισε οριστικά στην Πατρίδα το 1962. Απέκτησαν δύο γιους, το Γιώργο και τον Άρη, που ο ένας είναι γνωστός ψυχίατρος στην Αγγλία και ο άλλος οικονομολόγος. Η οικονομική κατάσταση των επιστημονικών μεταναστών εκείνη τη δεκαετία του 1950 πρέπει να θεωρηθεί περιορισμένη, αλλά το κίνητρο του ζεύγους, αφού έμαθε τέλεια τα σουηδικά, του επέτρεψε να εργαστεί ακοπίαστα και να πετύχει και μια αξιοζήλευτη μόρφωση και μια ακαδημαϊκή, επαγγελματική καταξίωση. Να τονιστεί ότι το Μάρτιο του 1956 ο Διονύσιος Ίκκος υποστήριξε στην Ιατρική Σχολή της Στοκχόλμης, Karolina Institutet, καινούργια διδακτορική διατριβή, που βαθμολογήθηκε και αυτή με άριστα, το δε Νοέμβριο του 1956 ανακηρύχθηκε υφηγητής Ενδοκρινολογίας της ίδιας Σχολής. Εν τέλει, η παραμονή του στη Σουηδία, επισφραγίστηκε από την, κατ' εξαίρεση για ξένο γιατρό, άδεια ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος στη Σουηδία, μόνο μετά από εξετάσεις στη γλώσσα και στη σουηδική νομοθεσία περί υγείας (Σεπτέμβριος 1960).

Η Ενδοκρινολογία υπήρξε μια ραγδαία εξελισσόμενη ιατρική ειδικότητα, οι δε διεθνούς βεληνεκούς επιστήμονες σπάνιζαν ακόμη στις δεκαετίες 1950 – 1960. Είναι προφανές ότι ο καθηγητής του Ίκκου, Rolf Luft, τον θεωρούσε σημαντικότερο συνεργάτη του, όπως τούτο άλλωστε το δήλωσε επανειλημμένα ερχόμενος στην Ελλάδα σε σχετικές επιστημονικές εκδηλώσεις. Το ζεύγος Ίκκου δοκίμασε μια πρώτη εποχή να εργαστεί στην Ελλάδα, μεταξύ Σεπτεμβρίου 1956 και Απριλίου 1957, όταν ο καθηγητής Ν. Τσαμπούλας τον χρησιμοποίησε ως ειδικό συνεργάτη στην Α΄ Προπαιδευτική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Τελικά, ο Διονύσης Ίκκος, αρνηθείς τις εξ Σουηδίας αλλά και εξ Αμερικής προτάσεις, δέχθηκε τον διορισμό ως Διευθυντού του Τμήματος Ενδοκρινολογίας και Ραδιοϊσοτόπων του Ευαγγελισμού, το οποίο και διηύθυνε από το 1961 μέχρι την εθελουσία του αποχώρηση, την πρωτοχρονιά του 1984. Είναι περιττό να τονιστεί ο θεμελιώδης ρόλος που έπαιξε η παρουσία του Διονύση Ίκκου και στη νεαρά τότε ειδικότητα της Ενδοκρινολογίας και στη μεγάλη φήμη της άψογης και πρότυπης λειτουργίας του Τμήματος Ενδοκρινολογίας του Ευαγγελισμού υπό την καθοδήγησή του, όπως, άλλωστε, τα ποικίλα βιογραφικά του σημειώματα το έχουν περιγράψει λεπτομερώς. Είναι γνωστό και δεν θα επαναληφθεί εδώ ότι η επιστημονική και ερευνητική του δραστηριότητα, από την εποχή της Σουηδίας μέχρι και μετά την απόσυρσή του από την ενεργό κλινική δράση, υπήρξε μεγίστη, διεθνώς αναγνωρισμένη και κυρίως τα μέγιστα διαμορφωτική για το ύφος και την ποιότητα της

ελληνικής Ενδοκρινολογίας. Οι δημοσιεύσεις του Διονύση Ίκκου, των συνεργατών και μαθητών του, καλύπτουν ευρύτατο φάσμα θεμάτων και αριθμητικά υπερβαίνουν τις 500. Ίσως, όμως το κυριότερο έργο του Ίκκου να ήταν η οργάνωση των κλινικών και εργαστηριακών υπηρεσιών Ενδοκρινολογίας και η άψογη λειτουργία των εξωτερικών ιατρείων.

Αυτή η πλουσιότατη επιστημονική και κλινική δραστηριότητα συνοδευόταν από μια συνεχόμενη φροντίδα για την οργάνωση της εκπαίδευσης των ιατρών και των νοσηλευτών, η δε συνεχόμενη παρουσία του, οργανωτικά και επιστημονικά, εξίσου μέσα στο θεραπευτήριο Ευαγγελισμού, αλλά και το Πανελλήνιο, έξω από την επιστημοφιλική του διάθεση καταδείκνυε και τον φιλοσοφικό του οραματισμό ως προς την επιστημολογική υπόσταση της Ιατρικής ως επιστήμης και πρακτικής. Η ενασχόλησή του, μετά από την αποχώρησή του από την ενεργό κλινική δράση, με την ιστορική επιστημολογία της Ιατρικής, αλλά και την οργανωτική σημασία για τις υπηρεσίες υγείας των Γενικών Γιατρών, δείχνει το ευρύτερο όραμα του Διονύση Ίκκου για την Ιατρική. Μέρος αυτής της φροντίδας υπήρξε η συμμετοχή του, μαζί με άλλους "υψηλητές", στη γνωστή τους επανάσταση ενάντια στο καθηγητικό ιατρικό κατεστημένο, που στην ουσία ήταν μια κραυγή αγωνίας για τη λιμνάζουσα και την άκαμπτη ιατρική εκπαίδευση. Ας σημειωθεί ότι το σύνολο των πρωτοπόρων αυτής της πρωτοβουλίας δεν καταξιώθηκε μεν με ανάλογη εκλογή στην Ιατρική Σχολή, αλλά καταξιώθηκε τα μέγιστα στη συνείδηση των νεότερων γενεών των γιατρών.

Μια τελευταία παρατήρηση αφορά την προσωπικότητα του Διονύση Ίκκου, ο οποίος πάσχων από νεφρική δυσλειτουργία υποβλήθηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα σε αιμοδιάλυση, καθορίζοντας ο ίδιος με σοφία την θεραπεία του και προχωρώντας στο φιλοσοφικό του προβληματισμό με κατάλληλα αναγνώσματα και σχετικές συζητήσεις και δημοσιεύσεις. Ο Διονύσης Ίκκος προερχόμενος από μια πολυπληθή και αγαπημένη οικογένεια δέχθηκε την ευεργεσία ενός νεφρού από μια αδερφή του και έτσι μπόρεσε να απαλλαγεί από το άγχος της αιμοδιάλυσης.

Η Ενδοκρινολογική κοινότητα και η κύρια της έκφραση, η Ελληνική Ενδοκρινολογική Εταιρεία (Ε.Ε.Ε.), έχει πάρει μέχρι τούδε ποικίλες πρωτοβουλίες που τιμούν τον Διονύση Ίκκο και κυρίως αναγνωρίζοντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη σημαντική του επιστημονική και ηγετική παρουσία. Αναφέρεται ενδεικτικά η απόφαση τη Ε.Ε.Ε. το 1983, που πάρθηκε για πρώτη φορά επί προεδρίας του καθηγητού Α. Βαγενάκη, να τον ονομάσει επίτιμο μέλος, αυτόν έναν εκ των ιδρυτών της.

Μετά τον θάνατό του, η μείζων τιμητική εκδήλωση που οργανώνεται από την Ε.Ε.Ε. είναι οι διαλέξεις στην μνήμη Διονύση Ίκκου, που δίνονται κατά τη διάρκεια του ετήσιου Πανελληνίου Ενδοκρινολογικού Συνεδρίου (ΠΕΣ), με προσκεκλημένους διεθνούς φήμης επιστήμονες. (κείμενο των Ι. Τζαβάρα και Β. Βλασοπούλου, «μαθητριών» του Δ. Ίκκου για το αφιέρωμα της ΕΕΕ-ΠΕΕ στα 10 χρόνια από τον θάνατό του, το 2003)